

EKONOMİK VE POLİTİK KARMAŞANIN ORTASINDAKİ YUNANİSTAN

RÖPORTAJ: Hande SELİMOĞLU

Khas Uluslararası İlişkiler doktora öğrencisi

Yunanistan'da bugün yaşanan kriz neredeyse tüm dünyanın ilgisini çekiyor. AB üyesi bir ülkenin neden ve nasıl bu duruma geldiği merak konusu. Sebepler farklı pencerelerden farklı şekillerde değerlendiriliyor. Biz de ekonomik alanda başlayan ancak derinlere inildikçe siyasi yozlaşma ve reform eksiklikleri gibi sebepler barındıran çöküşün hikâyesini Kadir Has Üniversitesi Uluslararası ve Avrupa Çalışmaları Merkezi Direktörü Yrd. Doç. Dr. Dimitrios Triantaphyllou'ya sorduk.

Bugünlerde Yunanistan'da neler oluyor?

- Yunanistan son 35-40 yılın en ağır siyasi, ekonomik ve sosyal krizini yaşıyor. Yaşananlar 1974'te demokrasiye dönüldüğünden beri iktidarlara gelen siyasilerin yanlış politikalarının ve hatalı yönetimlerinin ya da yönetim yetersizliklerinin sonucu. Krizin sorumlularının bir kısmı Batı dünyasına dahil olmayı seçerken nasıl olacağını gerekli şekilde planlamayanlar; diğer kısmı da Yunanistan'ın Batılı tarafını görmezden gelerek ona karşı savaşan (komünistler, solcular, aşırı sağcılar ve milliyetçiler) ve ülkede "kendimizden başka dostumuz yok" sloganını pompalayanlar.

Yunanistan'da bu saydığınız gruptan hangisi daha etkin?

- Bana göre, bugüne kadar başı çeken ilk gruptu. Ama buradaki siyasi elitler AB entegrasyon sürecinde gerekli reformları, mesela Avrupa Ekonomik ve Parasal Birliği sürecinde yerine getiremediler. Sonuç, bugün yaşanan kriz. Son günlerde oldukça destek kazanan diğer grup ise Yunanistan'ın geleceği için Eurozone'dan (AB ortak para alanı) ayrılmak, eski ulusal paraya geri dönmek ve daha milliyetçi olmak gibi senaryoların gerçekleşmesi demek, yani oldukça korkutucu bir senaryo.

Ekonomik göstergeler krizle ilgili neler söylüyor?

- Kriz sonucu 2008-2012 arasındaki toplam Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla'nın (GSYH) yüzde 17 oranında azaldığı tahmin ediliyor. Kriz ülkeyi büyümede azalma, uzun süreli işsizlik rakamlarında artış, borçlanma, ülkedeki gençlerin, akademisyenlerin, entelektüellerin, orta sınıf girişimcilerin ve Yunanistan'ın gelişmesinde bel kemiği görevi yapan yabancı uyruklu göçmenlerin yurt dışına göçü gibi sorunlarla karşı karşıya bıraktı. Ayrıca ülke hızla sıcak para kaybediyor (Eylül-Ekim 2011'de Yunan bankalarından çekilen para 13-14 milyon Euro).

Bugün karşılaşılan aşırı borçlanma 1980'lerdeki bütçe açığının sonucu. Bugün borçlanma oranı GSYH'nin yüzde 160'ı kadar. Borçları yeniden yapılandırma planı başarılı şekilde ilerlese de, 2020 yılında bu oran hala GSYH'nin yüzde 120'si civarında olacak.

Yunanistan Eurozone'a katıldığından beri rekabet gücünde yüzde 30 civarında azalma oldu. Ayrıca vergilerin gerekli şekilde toplanamaması, denetimlerin gerçekleştirilememesi, rüşvetin yaygınlaşması ve artan sivil direniş, kurumlarının ve kamu çalışanlarının işlevsizliğini de gösteriyor.

YUNANİSTAN'A SİSTEMSEL BİR DEĞİŞİM GEREK

Ekonomi alanında yapılan yanlışlar krizin bir bölümü. Siyaset alanındaki hatalar neler?

- Halk memnuniyetsizliğinin sebebi, krizle başa çıkamayan siyasilerin ve ülkenin durumunu düzeltmek için milyarlar veren ve karşılığında sıkı politikalar uygulayan IMF ve Avrupa Komisyonu. Yunan halkı dışarıdaki olumsuz imajından da memnun değil. Halk bu rahatsızlıklarını 1974'ten beri ülkeyi yöneten iki partiye de -merkez sol PASOK ve merkez-sağ Yeni Demokrasi- gösteriyor. Siyasiler, Yunanistan'ın 1981'de AB ve 2001'de Eurozone üyesi olmasını sağlarken, potansiyel seçmenle doldurdukları devlet işletmeleri ve kayırma politikaları sonucunda yandaşları ile dolan kamu sektörü sayesinde iktidarda kalmayı garantilediler. Bu kriz göstermiştir ki, kayırmacı zihniyetin sonucu olan aşırı memur artışı devlet artık

taşıyamamaktadır. Halkın memnuniyetsizliğinin diğer sebebi de iktidar partilerinin gerekli reformlarla kamu sektörünü daraltamamalarıdır.

Bundan sonra Yunanistan'da seçmen davranışlarında nasıl bir değişiklik olacağını düşünüyorsunuz?

- Yunan seçmenin asıl sorunu şu anda PASOK ve Yeni Demokrasiye alternatif olabilecek bir siyasi gücün bulunmaması. Meclis'teki diğer partilerden Komünist Parti ya da Radikal Sol Koalisyon genel olarak muhalefet platformu görevinde, aşırı sağ LAOS (şu anki yönetimin parçası) ise çoğunluk olarak sol partilere oy veren bir ülkede tek parti olarak sandıktan çıkamaz. Sonuç olarak, yapılan anket sonuçlarına göre gelecek seçimlerde hiçbir parti sandıktan tek başına çıkmayı başaramayacak ve Meclis'teki parti sayısı artacak, gelecek hükümet büyük ihtimalla bir koalisyon hükümeti olacak.

Ülkeyi bu durumdan çıkarabilecek yeni bir lider var mı?

- Şu an genel seçimleri tek başına kazanabilecek bir lider görünmüyor. Ayrıca Yunanistan'ın seçimleri tek başına kazanacak bir liderden çok, ülkenin siyasi yapısını tümden değiştirebilecek sistemsel bir dönüşüme ihtiyacı var. Tek bir lider ya da bir kurtarıcı beklentisi ülkede popülist kişilerin ortaya çıkmasına neden olabilir ama bence buna ihtiyaç yok. Reformları yerine getiren ve gündemi değiştiren bazı siyasiler var. Onların engeli de önceki sorunlu siyasi sistemin parçaları olmaları, dolayısıyla yeterli kitlesel çoğunluğa ulaşamıyorlar.

Sizce halk, hükümetin ekonominin düzelmesi için getirmeye çalıştığı sıkı ekonomi politikalarına nasıl tepki verecek?

- Protestolar hükümetlerden ve onların politikalarından memnun olmayan bir topluluğun işaretidir. Bu aslında Yunanistan'daki durumun olumlu tarafı. Bu ayrıca protestolar devam edecek anlamına geliyor. Diğer taraftan Yunanlılar, protestolara rağmen ne kadar zorlu olsa da reformların gerekli olduğunu, reformlar sayesinde sosyal adaletin sağlanacağını ve mesela vergi kaçırınların da bu reformlar süresinde üzerlerine düşeni yapmaları gerektiğini anladılar.

AB GENİŞLEME SÜRECİ KRİZDEN ETKİLENMEYECEK

Eurozone'un kriz karşısında gerekli adımları neden zamanında atamadığı tartışılıyor. Birliğin ekonomik alandaki zaafalarının altı çiziliyor. Bu eksiklikler AB'nin yaratmaya çalıştığı ortak kimlik anlayışına zarar verir mi?

- AB'nin yaratmaya çalıştığı ortak kimlik zarar görür demek için henüz çok erken. Bu kriz 1920 Büyük Buhranı gibi, diğer yaşananlara hiç benzemiyor. Bu yüzden çare bulmak da oldukça zor. Unutmamalıyız ki, her ne kadar yavaş reaksiyon göstermekle eleştirilse de, AB krize çözüm bulmak için çabalıyor ve konuyla son derece yakından ilgileniyor.

Yunanistan Eurozone'ı aşağıya çekiyor, söylemleri var. Sizce bu kriz AB genişleme politikalarına olumsuz etkide bulunur mu?

- Krizle ilgili paradoksal durumlardan biri de Avrupa'nın genişleme politikasının etkilenmemiş olması ve halen Avrupa'nın proaktif politikalar uygulamada başı çeker durumda kalmasıdır. Mesela, kriz devam ederken bile AB Durban'da İklim Değişikliği ile ilgili anlaşma sağlanmasında etkili oldu. Yine geçtiğimiz yıl 9 Aralık günü kriz devam ederken; Hırvatistan, AB Katılım Anlaşmasını imzaladı ve 1 Temmuz 2013'te AB'ye tam üye olmaya hak kazandı. Komisyon ayrıca Sırbistan'a adaylık statüsü verilmesi konusunun Şubat 2012'de görüşüleceğini duyurdu. Tüm bunlar adaylık konusunun her ne kadar ağır, zorlu ve karmaşık ilerlese de, halen AB'nin gündeminde olduğunu gösteriyor.

Aday olmayı planlayan ülkeler için durum daha da mı zorlaştı?

- Bana göre AB genişleme politikalarından ziyade Eurozone üyeliği son yaşananlardan daha çok etkileenecek. Eurozone'a katılım daha zor olacak. Genişleme süreci mevcut teknik koşullarını koruyarak ilerlemeye devam edecek. Şüphesiz ki, AB'nin krizden bir an önce kurtulması sürece yardımcı olacaktır, zira milliyetçilik ve popülizm genişlemenin de etkisiyle bazı ülkelerde daha da güçlenebilir.

KOMŞU'DA NİYE KRİZ VAR?

ENTEGRASYON SÜRECİNDEKİ
REFORM EKSİKLİKLERİ.
HÜKÜMETLERİN PATRONAJ
POLİTİKALARI.
KAMU SEKTÖRÜNDE AŞIRI
ŞİŞKİNLİK.
AZALAN REKABET GÜCÜ.
VERGİLERİ TOPLAYAN
KURUMLARIN ETKİNSİZLİĞİ.
RÜŞVETİN YAYGINLAŞMASI.

BÜTÇE AÇIĞI KRİZİN EN ÖNEMLİ GÖSTERGESİ

1960-1969 DÖNEMİNDE YÜZDE 0.6.
1970-1979 DÖNEMİNDE YÜZDE 1.2
SEVİYELERİNDE.

1980 YILINA GELİNDİĞİNDE BÜTÇE
AÇIĞI YILLIK GSYH'İNİN YÜZDE 8.1'İ
KADAR.

1990'LARDA YÜZDE 8.4'E
YÜKSELİYOR.

2000-2009 YILLARI ARASINDA İSE
YÜZDE 5.9'A GERİLİYOR.

BUGÜN İSE İKİ YILDIR SÜREN
TASARRUF TEDBİRLERİNE
RAĞMEN YÜZDE 10 CİVARINDA.

(NOT: BU FİGÜRLER
YUNANİSTAN'DAKİ YILLIK
ORTALAMA BÜTÇE AÇIĞINI
GÖSTERMEKTEDİR.)